

Iskola – diák - család kapcsolata

Fenntartó:

A kazincbarcikai Don Bosco Általános Iskola, Szakiskola, Középiskola és Kollégium fenntartója az óbudai központú Szalézi Intézmény Fenntartó (SZIF).

A bemutatásra kerülő program célja:

A fenntartó pedagógiai célkitűzésével összhangban, legfontosabb a hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetű, roma tanulók iskolai lemorzsolódás csökkentése, a családok nevelésbe, iskolai életbe való bevonásán keresztül.

A program tartalma:

A társadalom szélére sodródott, hátrányokkal induló, többszörös kudarcélményekkel rendelkező fiatalok tanulási útvonalának biztosítása, szakma/érettségi megszerzésének segítése a családokkal való kapcsolattartáson keresztül.

A programban érintettek:

Célcsoportunk az iskolában tanuló diákjaink közvetlen családja, de maguk tanulók is nélkülözhetetlen részei a folyamatnak. Az iskola vezetősége, a pedagógusok is célcsoport, hiszen valamennyien, mint emberek, részévé válunk a kapcsolattartási folyamatnak, értékrendünkkel, szemléletünkkel egyénileg alakítva.

A program szemlélete, jellege:

Az iskola valamennyi dolgozója felelős a rá bízott fiatalokért. Nem csupán tanulmányi fejlődésüket kell szem előtt tartani, hanem „sajátjukként” kell tekinteni rájuk, így a háttér feltérképezése elengedhetetlen. Egy-egy osztály tulajdonképpen család, és nem működik a környezettel való partneri kapcsolatok kiépítése nélkül.

Az iskolánkba érkező diákok egy része, mint az utolsó lehetőségre tekint a Don Boscora, hiszen a szalézi pedagógiai célkitűzése, hogy keresztény neveléssel-oktatással új esélyt adni számukra, hogy sikeresek lehessenek.

Különös küldetésünknek tekintjük továbbá a roma fiatalok befogadását, megszólítását, a romák és nem romák együttélése modellértékű helyzetének megteremtését.

Egy gyermek elsődleges szocializációs közege a család. Fiataljaink jelentős része valamilyen hátrányból adódó problémával küzd. Nem mindig kapják vagy kapták meg a megfelelő odafigyelést, gondoskodást. Előfordul, hogy a gyerek a családból magával hozza a társadalommal való szembenállás mentalitását, esetleg a kriminalitás kategóriájába sorolható magatartásformákat. A család rendezetlen életmódja, az ingerszegény környezet, a szociális körülmények megkövetelte munka, (amit több esetben a fiatalnak is vállalnia kell) megnehezítik az otthoni tanulás lehetőségét. Hiányzik a megfelelő motiváció a továbbtanulásra. A már többször átélt iskolai kudarcok erőteljesen demotiváló tényezők a későbbi tanulás tekintetében. A roma családok egy részére – a fentiekkel szemben – az erőteljes, elfogadó családi háttér jellemző. Nekik is idegen azonban az iskola strukturált, szabályozott világa, s pontosan erős kulturális hagyományaik miatt nehéz az iskola befejezéséig eljutniuk. A szociális nehézségek, az alulképzettség gyakori ezekben a családokban is. Tanulóink iskolával való szembenállásának sokféle kiváltó oka lehet, ha megismerjük ezeket, akkor a megelőző munka terén eredményesek tudunk lenni. Éppen ezért kiemelt pedagógiai feladat a tanulók életkörülményeinek, viselkedés- és tanulási kultúrájának figyelemmel kísérése, a negatív változásokra utaló jegyek felismerése és a gyors, hatékony pedagógiai reagálás.

Iskolánknak ahol együtt oktatjuk-neveljük a sajátos nevelési igényű, hátrányos, halmozottan hátrányos, beilleszkedési- tanulási- magatartási nehézségekkel, szociális hátrányokkal küzdő, motiválatlan diákokat az egészséges fiatalokkal, ki kellett dolgoznia egy olyan komplex programot amely, segítséget nyújt a tanulóknak, hogy sikeresen teljesíthessenek. Egy olyan rendszerszemléletű komplex segítő, támogató hálót kellett biztosítani ahol a pedagógusok, szülők, segítő szakemberek biztosítják a személyre szabott, egyéni képességeknek megfelelő tanulási utat, együttnevelést és együttműködést, így megakadályozva a lemorzsolódást. Ennek egyik, talán legfontosabb eleme a **családdal való partneri kapcsolat** kiépítése és fenntartása. A szülőkkel való bizalmi viszony kialakítása sokkal fontosabb, mint más hagyományos középiskolákban, hiszen a pedagógusoknak olyan légkört kell kialakítani a szülőkkel, amelyben a családlátogatás, a szülői értekezlet új értelmet nyer. A hátrányos helyzet, kudarcélmények és

mélyszegegyesség viszonyai között ennek a bizalmi viszonynak kulcsszerepe van. Tapasztalataink alapján család és az iskola közötti együttműködés kialakításának és folyamatos ápolásának az iskolai eredményességben kulcsfontosságú szerepe van. Fontos a cigány szülők, családok megnyerése, bevonása az iskolai munkába, hogy félelmeik, előítéleteik csökkenjenek, hogy együttműködő partnerek legyenek a gyermekeik nevelésében, oktatásában. Az iskola, a pedagógus csak akkor szerezhet ismereteket, kulcsfontosságú információkat a diák elsődleges szocializációs közegéről, ha két irányban járható „folyosót” épít a családhoz, egy bizonyos szinten családtaggá válik. Ekkor ismerheti meg diákjának szociokulturális háttérét, a családban kialakult értékrendszert, hierarchiát, kulturális sajátosságait, életvitelüket és nehézségeiket. Mindezek ismeretben tudja csak megtervezni azt a fejlesztő pedagógiai tevékenységet, amely épít a meglévő ismeretekre, a kapcsolódó családi háttérre és figyelembe veszi a fiatal adottságait, lehetőségeit, igényeit, kibontakoztathatja egyéni értékeit. A családok megnyeréséhez vezető út, a személyes kapcsolatok kialakítása, partneri alapon való működtetése és fenntartása, elszántságot, tudatosságot és nagyfokú felkészülést igényel a pedagógusoktól.

A családokkal való kapcsolattartás formái:

- **családlátogatás**
- **kihelyezett szülői értekezlet**
- **„mindig” fogadóóra**
- **családi napok**
- **oratórium**

Családlátogatás

A családlátogatás nem innovatív elem, de olyan pedagógiai módszer, amely kihagyhatatlan és pótolhatatlan a diákok sikerességének szempontjából. Pedagógusaink, valamennyi tanulóra vonatkozóan családlátogatást végeznek, a tanév időtartama alatt akár több alkalommal is. Ahhoz, hogy a szülők elfogadják az iskola véleményét, segítségét gyermekük előmenetelével, fejlesztésével kapcsolatosan, ki kell alakítani a családi házzal egy partneri, bizalmi viszonyt,

ahol bátran elmondhatja mindenki a kérdéseit, problémáit, félelmeit. A családi háttér ismerete nélkül személyre szabott gondoskodást biztosítani a tanulóknak lehetetlen.

A családlátogatások tervezetten, az iskolavezetés támogató hozzáállásával, a családdal való előzetes egyeztetés alapján zajlanak. A pedagógusoktól nyitottságot, felkészülést igényel, hiszen utat kell találnia a szülőkhöz és a kiépített kapcsolat meghatározza majd meg a további együttműködés lehetőségeit. A roma családok megtiszteltetésnek érzik, ha a „tanár” belép a házukba, leül közéljük (legtöbb esetben a tágabb rokonsággal is találkozhatunk) és egyenrangú partnerként beszélgetésbe kezd. Megfigyelhetjük diákunk megnyilvánulásait, megtudhatjuk otthoni viszonyait, családban elfoglalt helyét és képet kapunk a szülők nevelési kultúrájáról. Nem csupán szavainkkal, hanem a nonverbális kommunikációkkal is az elfogadást-befogadást- megértést- toleranciát kell közvetítenünk. Sok esetben alapvetően megváltozik a gyerekről alkotott képünk, értelmet nyernek reakciói, és át kell értékelnünk az addig alkalmazott pedagógiai módszereinket.

Kihelyezett szülői értekezlet

A „hagyományos” szülői értekezlet a mi iskolánkban nem érte el a célját, alig-alig találtunk egy-egy anyukát vagy apukát a tanteremben. Talán nincs elég idejük, talán az utazás gondot okoz számukra, talán nem tudják kire hagyni a testvéreket, talán nem gondolják, hogy újat tudhatnak meg gyermekeikéről, talán érdektelenek, talán csak nem mernek kilépni a megszokott közegből. Ki kellett találnunk, hogy érhetnénk el mégis a szülőket szervezett formában, tájékoztathatnánk őket gyermekeik iskolai feladatairól, információkat adhatnánk át, és lehetőségünk lenne egy szülői közösség formálására. A tanulókat lakóhelyük alapján csoportokra osztjuk, és azokra a településekre úgynevezett kihelyezett szülői értekezleteket szervezünk, ahol többen élnek. Tapasztalatainkra és az eredményességre építve, ezt a fajta kapcsolatteremtés az éves munkatervbe havi rendszerességgel illesztettük be. Szendrőládról,- ahol először tartottunk kihelyezett szülői értekezletet-, az elmúlt években többszörösére nőtt az iskolánkban tanuló diákok száma. A szervezésben a helyi önkormányzat, ha működik a kisebbségi önkormányzat és az általános iskola segítségét vesszük igénybe.

Fogadóóra „mindig”

Ez a hagyományosnak mondható kapcsolattartási mód iskolánkban kicsit sem hagyományos módon alakul. Évekig próbálkoztunk a megszokott módon, tájékoztattuk a szülőket írásban, honlapon, jól látható módon kihelyeztük a fogadóórák időpontjait, de mindez észrevétlen maradt. A szülők a számukra megfelelő időpontban jönnek és csodálkozva fogadják, ha várni kell az osztályfőnökre. Csupán „csak” érdeklődő szülővel ritkán találkozunk, ha úgy érzik gyermeküket bármilyen sérelem érte, - mentalitásukból, érzelmi beállítottságukból adódóan -, azonnal választ, az általuk elgondolt megoldást szeretnék, kommunikációjukat indulataik vezérlik. Nagyon fontos a megértés, a beszélgetés, a pozitív hozzáállás, a megoldás keresése. A hangnem, a pontos tájékoztatás, a személyesség nagymértékben befolyásolja a szülők iskolával szembeni attitűdjét.

Családi Nap

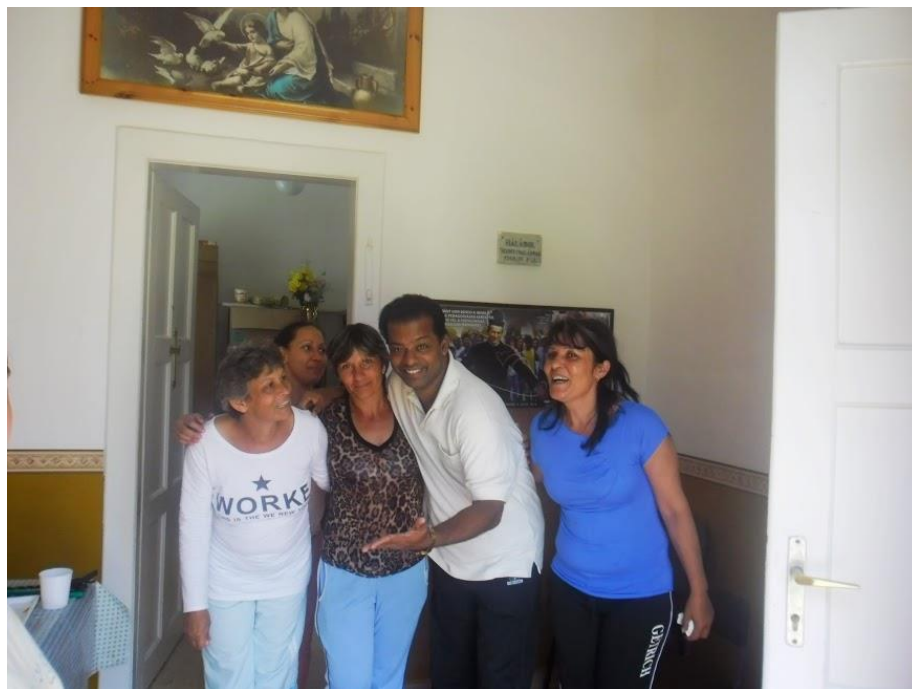
Az iskola, a család és a diákok élménygazdag, lelki töltetű programmal is gazdagított közös eseménye. Minden tanévben megrendezzük a szülők meghívásával a Családi Napot, ami közös szentmisével zárul. Részt vehetnek a programokon, betekinhetnek az iskolai munkába, az iskolai élet aktív részesévé válhatnak. A tanórán kívüli kötetlen találkozás lehetőséget nyújthat a pedagógusokkal való személyes találkozásra, beszélgetésekre, látókör szélesítésére, motiváció fenntartására és bizalmi kapcsolatok kialakulására, kötődést alakítva ki az iskola – család - diák között. Az élmény észrevétlenül gazdagítja a diákot és szülőt egyaránt. A pozitív tapasztalatok együttműködővé teszik, ha gyermeküket boldognak látják az iskolában, tudatosan fognak támogatói magatartást képviselni. A nap fontos eseménye a közös étkezés, amikor egy asztalnál foglal helyet mindenki. Az érzelmi színezet, a társként való bevonás alapvető fontosságú diákjaink családjának.

Oratórium

A kapcsolattartás egy különleges formája és helyszíne, nem feltétlenül kapcsolódva az iskolához. A szabadidő, a játék, a zene, az együttlét olyan élményeket nyújt a fiataloknak, ami a családdal megosztva, érdeklődést generál. A kíváncsiság - a gyerek vajon miért szeret oda járni - a szülőket odacsalogatja az oratóriumba. A roma szülők különösen érzékenyek a gyermekeik igényeinek kiszolgálására. Az ott lévő pedagógusokkal, szaléziakkal és kortárs animátorokkal beszélgetve megérthetik az iskolai motivációkat, a tanulás és együttlét

fontosságát. A kommunikációs gátak a kötetlen beszélgetések során könnyebben feloldódnak és a szülők partneri kapcsolatokat alakíthatnak ki, amelyekre már lehet építkezni az iskola strukturáltabb világában is.

James atya (szalézi) a balajti oratóriumban a Don Bosco iskola diákjainak szüleivel

Roma szülők a szalézi munkatársakkal Balajton
(A szülők között vannak, akik maguk is a Don Bosco Iskolába jártak)

A több éves megvalósítás alapján elmondható, hogy a fenti tevékenységek, rendezvények sikeresen hozzájárulnak a szülők iskolaidegenségének megszüntetéséhez, a pedagógiai munka támogatói lesznek, fontossá válik számukra gyermekeik iskolai előmenetele, boldogulása. A jó család – iskola – pedagógus viszony esetén csökkenthetőek a hiányzások, segíthetjük a társadalmi integrációt. Így nyílik lehetőségünk a családi nevelés kiegészítésére. A szülőket minden tevékenység során partnernek tekintjük, hiszen nem lehetünk eredményesek családi megerősítés nélkül. Köztudott, hogy a roma családokra jellemző, hogy gyermekeiknek nagy mozgásteret, szabadságot engednek. Az általános iskolai tanulmányait befejező fiatalokat már felnőttnek tekintik, és sok esetben önálló döntéseket hozhatnak az iskolával kapcsolatban, amit szüleik maradéktalanul elfogadnak. Ezért nagyon fontos, hogy a pedagógus ezt a fajta szocializációs jellegzetességet jól kezelje, bizalmi légkört tudjon kialakítani, hiszen leginkább mégis csak a család képes befolyással lenni gyermekére. Nyitottak vagyunk, a szülők igényeinek megfelelően lehetőséget adunk arra, hogy bármikor betekintést nyerjenek, akár bekapcsolódjanak az iskolai tevékenységekbe. Sikerességünk a pedagógusok megismerési igényén, empátiáján és türelmén alapul. Digitalizált, modern társadalmunkban egyre több technikai újítás segíti az adminisztrációt és a pedagógiai munkát, de tudatosan törekednünk kell, a személyes beszélgetésekre, találkozásokra, hiszen a kapcsolatokat nem pótolhatja semmi.

Kihelyezett szülői értekezlet Szendrőlád

Kihelyezett szülői értekezlet Szendrő